

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Leven met een hoofdprobleem

K. Beeckmans & K. Michiels (2005)
 Antwerpen/Apeldoorn: Garant
 156 pagina's
 ISBN 90 441 1733 5

De problemen die ontstaan als gevolg van niet-aangeboren hersenletsel (NAH) kunnen onderverdeeld worden in cognitieve stoornissen, emotionele problemen en gedragsveranderingen. Deze veranderingen zijn voor patiënt en familie zeer ingrijpend en soms moeilijk te begrijpen. Met name de emotionele en gedragsproblemen worden door de omgeving vaak als zeer belastend ervaren. Het is dan ook van groot belang om patiënt en familie tijdig en adequaat te informeren over de achtergrond en aard van de gevolgen van het hersenletsel en hun handreikingen te geven over hoe ze met de problemen om kunnen gaan. De klinische praktijk wijst echter uit dat veel patiënten en hun familieleden onvoldoende op de hoogte zijn van wat er precies met hen aan de hand is. Vanwege tijdgebrek of in de veronderstelling dat veel zaken voor zich spreken nemen hulpverleners niet de moeite om uitgebreid stil te staan bij de gevolgen van hersenletsel. Ook hulpverleners zelf zijn niet altijd goed op de hoogte van met name de psychische gevolgen na hersenletsel.

Schriftelijke informatie over de gevolgen van NAH is inmiddels ruim voorhanden in de vorm van brochures, websites en informatieve boeken. Het in 2005 verschenen boek *Leven met een hoofdprobleem*, van de Belgische neuropsychologen Kurt Beeckmans en Karla Michiels, belicht de problemen die zich voordoen bij NAH vanuit een neuropsychologische invalshoek. Zij beogen met het boek inzicht te geven in de neuropsychologische gevolgen en beschrijven de neuropsychologie als methode van onderzoek en behandeling bij NAH. Bovendien wordt in dit werk informatie gegeven over neuropsychologische behandelmethoden. Het boek is in begrijpelijke taal geschreven en bedoeld voor zowel patiënt en familie als hulpverleners. Voor de professional zal het

weinig nieuwe inzichten verschaffen, indien men ervaring heeft op het gebied van NAH en men enigszins bekend is met neuropsychologie, maar het geeft wel een mooi overzicht van zowel cognitieve als niet-cognitieve problemen bij NAH en de mogelijkheden voor neuropsychologische revalidatie.

Het hier beschreven boek betreft een grondige herziening van het in 2000 verschenen boek *Kopzorgen na een hersentrauma*. In de huidige versie wordt algemene informatie gegeven over structuur en werking van de hersenen, methoden voor hersen- en neuropsychologisch onderzoek, en soorten neuropsychologische problemen. Voorts worden de twee meest voorkomende oorzaken van hersenletsel eruit gelicht, het hersentrauma en de beroerte, en in twee aparte hoofdstukken besproken.

Een van de belangrijke en meest uitgebreide hoofdstukken van het boek is hoofdstuk 6, waarin de neuropsychologische problemen bij NAH beschreven worden. Een sterk punt in dit hoofdstuk is dat niet alleen wordt ingegaan op mogelijke cognitieve stoornissen, maar ook de emotionele problemen en gedragsveranderingen uitgebreid aan de orde komen. Met name voor familieleden is het vaak niet vanzelfsprekend dat ook deze veranderingen een gevolg zijn van het hersenletsel en geen kwade wil van de patiënt zijn. Informatie hierover kan het begrip in de omgeving vergroten en is medebepalend voor de wijze waarop de omgeving op deze veranderingen reageert. Onbegrip zou kunnen leiden tot confronterende en kritische reacties, waardoor de emotionele en gedragsproblemen kunnen verergeren.

Een tweede belangrijk onderdeel in het boek is hoofdstuk 8, waarin de neuropsychologische revalidatiemogelijkheden worden besproken. Hierbij worden vier behandelingsmethoden onderscheiden, namelijk psycho-educatie, cognitieve revalidatie, psychologische begeleiding en gedragsmodificatie. Bij de bespreking van cognitieve revalidatie wordt uitleg gegeven over de methode van stimuleren en wordt er

vrij uitgebreid ingegaan op mogelijke compensatiestrategieën, in het bijzonder voor problemen op het gebied van het geheugen, aandacht, planning en neglect. Het onderdeel compensatiestrategieën biedt hierbij veel praktische adviezen voor patiënt en familie, maar geeft ook hulpverleners een goed overzicht van de mogelijkheden op dit gebied. Bovendien kan het in de behandeling worden gebruikt om in begrijpelijke taal en met eenvoudige voorbeelden uitleg over deze zaken te geven. Bij de bespreking van methoden voor gedragsmodificatie wordt vrij kort ingegaan op een aantal gedragstherapeutische technieken, waarbij het de vraag is wat patiënt en familie met deze informatie kunnen. Het geeft hun wellicht enig idee van de mogelijkheden, maar met een uitgebreidere beschrijving en meer voorbeelden uit de praktijk zou deze paragraaf informatiever zijn geweest.

Het volgende hoofdstuk over de gevolgen voor de familie en het omgaan met de patiënt, geeft echter weer duidelijke praktische handreikingen. De diverse omgangstips worden helder uitgelegd en vormen voor familieleden een goede leidraad bij het begrijpen en omgaan met de problemen die zij tegenkomen. Ook hiervoor geldt dat de uitleg zeer bruikbaar is voor hulpverleners bij de begeleiding van familieleden.

Ten slotte zijn er in het boek een drietal verhalen opgenomen van patiënten met NAH. De verhalen worden verteld door de patiënten zelf of door familie en geven in grote lijnen een beschrijving van de gevolgen die men heeft ervaren door het hersenletsel en het proces wat men hierbij heeft doorgemaakt. De beschrijvingen zullen wellicht herkenning oproepen bij diegenen die hersenletsel hebben opgelopen en hun familie.

De auteurs hebben een informatief boek geschreven, waarin in begrijpelijke taal uitleg wordt gegeven over de neuropsychologie van NAH. Zij verschaffen praktische adviezen voor het omgaan met de gevolgen van hersenletsel voor zowel patiënt als familie. Bij het lezen van het